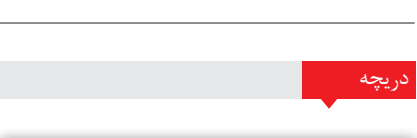

درست انتخاب کنیم

تصور کنید قرار است رویدادی پزشکی برگزار شود و از بین متخصصان مغز و اعصاب کشور، بهترین آنان انتخاب شوند. برای انتخاب چند راه‌حل وجود دارد. اول اینکه با نظر یک هیأت متخصص پزشکی، نام ۱۰۰ پزشک برتر اعلام و در یک همه‌پرسی از مردم خواست شود به یکی از این ۱۰۰ نفر رأی داده و بهترین پزشکان را انتخاب کنند.این یک روش است که مشارکت همه مردم را به شکل مستقیم در پی دارد.اما، ضریب خطای بالایی دارد، چرا که نظام مسائل مردم با هم متفاوت است و ممکن است هر کس بر اساس معیارهای کاملا شخصی رأی دهد. مثلا برای یک رأی‌دهنده، تحصیل در خارج کشور مهم باشد، دیگری سن و تجربه، فرد دیگر چهره و یکی هم به‌دلیل تعصبات قومی و قبیله‌ای رأی دارد.این رأی‌گیری می‌تواند از ضریب خطای بالایی برخوردار باشد. روش دوم این است که در یک فرایند یکلانی؛ ابتدا انتخابات‌هایی در سطح شهر و روستا برگزار و بهترین متخصصان منطقه از سوی مردم انتخاب شوند. در گام بعدی مثلا از بین ۲۰ متخصص انتخاب شده در هر استان دوباره انتخاباتی برگزار و ۱۰ نفر به مرحله کشوری راه پیدا کنند. اکنون از هر استان ۱۰ نفر به مرحله خیره به این رویداد علمی دعوت شده و یک جمع نزدیک به ۱۰۰ نفره از بهترین پزشکان کشور دور هم جمع می‌شوند. قرار است در این مرحله با احاطه به معیارهای مهم و مختلفی همچون دانش، تجربه و مسئولیت‌پذیری، یک نفر را به‌عنوان بهترین متخصص کشور انتخاب کنند. طبیعتا در روش دوم، انتخاب‌ها دقیق‌تر است. در ماجرای قیل و قال‌های عجیب این چند روز هم که پس از سخنان رهبر انقلاب در مورد فراندوم صورت گرفته موضوع به همین روشنی است. قیل از هر چیز لفظا دیگر با دقت صحبت‌های رهبری را بدون جهت‌گیری بخوانید. ایشان می‌فرمایند: «کجای دنیا این کار را می‌کنند؟ مگر مسائل گوناگون کشور قابل فراندوم است؟ مگر همه مردمی که در فراندوم باید شرکت کنند و شرکت می‌کنند امکان تحلیل آن مسئله را دارند؟ این چه حرفی است؟ چطور می‌شود فراندوم کرد؟ توی مسائلی که تبلیغات می‌شود کرد، حرف می‌شود زده، از همه‌طرف اصلا یک کشور را برای یک مسئله ۶ماه، درگیر بحث و جدل و گفت‌وگو و دوقطبی‌سازی می‌کنند برای اینکه یک مسئله‌ای فراندوم بشود».
بله مسئله روشن است. مردم در مسائل بسیار سخت و پیچیده و تخصصی کشورداری تخصص ندارند و نمی‌توانند در مورد این مسائل اساسی نظر دقیق و تخصصی دهند. لازم است عده‌ای از متخصصان در مجلس، در خبرگان، در شورای نگهبان، در شوراهای شهر و ... دور هم جمع شده، فراکسیون‌های تخصصی تشکیل داده و با مطالعه و مشورت و دقت نظر در مورد موضوعات مهم کشور به جمع بندی رسیده و تصمیم‌گیری کنند. اینجاست که اهمیت حضور مردم در انتخابات‌های مختلف و مشارکت آنها آنجا اهمیت پیدا می‌کند. اینجاست که مردم باید به دور از جناح‌بندی‌های سیاسی به بهترین فرد رأی دهند.

شرایط برگزاری همه پرسی در غرب چیست؟

رسانه‌های طرفدار انجام همه‌پرسی آن هم بر سر هر موضوعی وانمودمی‌کنند که در دیگر کشورها نیز هر زمان که مردم بخواهند در مورد موضوعات و مسائل مختلف همه‌پرسی برگزار می‌شود و محدودیتی در این باره وجود ندارد. اما واقعیت این است که کشورهای غربی حتی آنهایی که خود را مهد دموکراسی معرفی می‌کنند هرگز چنین رویه‌ای را در برگزاری همه‌پرسی ندارند. موضوعاتی که در این کشورها قابل مراجعه به رأی عمومی است محدود هستند.

به‌عنوان نمونه، در فرانسه بر اساس ماده ۸۹ قانون اساسی، ابتکار تجدیدنظر هم به رئیس‌جمهور (برحسب پیشنهاد نخست‌وزیر) و هم به اعضای پارلمان تعلق دارد. اگر ازسوی رئیس‌جمهور باشد، لایحه تنظیم و تقدیم پارلمان می‌شود. اگر لزوم تجدیدنظر به وسیله نمایندگان عنوان شود، طرح قانونی آن در چهارچوب مقررات تهیه و طرح توسط خود آنان تنظیم می‌شود، لایحه یا طرح باید در هر دو مجلس (ملی و سنا) تصویب شود و بعد از تصویب به فراندوم گذاشته می‌شود. به این دلیل است که در سال‌های گذشته با وجود مخالفت‌های گسترده مردمی و اتحادیه‌های کارگری در مخالفت با تصمیمات دولت در افزایش مالیات‌ها و افزایش سن بازنستگی در این کشور کسی از لزوم همه‌پرسی در این زمینه صحبت نمی‌کند. در آمریکا نیز کسی از خیابان یا رسانه دنبال برگزاری فراندوم نیست. ماده ۵ قانون ایالات متحده در مورد شیوه‌بازنگری قانون اساسی بیان می‌دارد که دو سوم اعضای هر دو مجلس نمایندگان و سنا) و براساس ضرورت کنگره متمم‌هایی بر این قانون اساسی پیشنهاد یا بنا به درخواست قوه قانونگذاری دو سوم همه ایالات انجمنی برای پیشنهاد متمم دعوت می‌شوند. در هر یک از دو صورت مزبور پیشنهادها هنگامی‌که از لحاظ فاقد و معتبر و جزو این قانون اساسی خواهد شد که به وسیله قوه قانونگذاری، سه چهارم همه ایالات یا در انجمنی یا حضور سه چهارم آنان به تصویب نهایی برسد.بنابراین از نظر دکترین حقوقی، قانون اساسی‌ای که مقاوم و مستحکم نباشد و به‌گونه‌ای باشد که به‌راحتی قابل تغییر و اصلاح باشد، در مینا معیوب است. چنانچه قانون اساسی درباره امکان تجدیدنظر و نحوه آن ساکت باشد، اصل بر این است که تجدیدنظر در شکل و ساختار حکومت و موازین ایدئولوژیکی آن ممکن نیست. در نتیجه در کشورهای فرانسه و آمریکا اگرچه امکان تجدیدنظر در قانون اساسی آنها پیش‌بینی شده، ولی به‌علت شدت انعطاف‌ناپذیری آنها، مخصوصا آمریکا حدود تجدیدنظر در قانون اساسی محدود است.

سیاسی

وارونه سازی ضدانقلاب از سخنان اخیر رهبری درباره همه پرسی

کدام فراندوم؟

شرایط برگزاری فراندوم در کشورمان چیست؟ چرا برای همه مسائل نیاز به همه پرسی نیست؟

امکان تحلیل آن مسئله را دارند؟ این چه حرفی است؟ چطور می‌شود فراندوم کرد، در مسائلی که تبلیغات می‌شود کرد، از همه طرف حرف می‌شود زد؟ اصلا یک کشور را ۶ ماه درگیر بحث و جدل، گفت‌وگو و دوقطبی‌سازی می‌کنند برای اینکه یک مسئله‌ای فراندوم بشود. در همه مسائل فراندوم بکنیم؟ یعنی قضا یا این‌جوری نیست که آدم این جور ساده از رویشان عبور کند.ا.»

یکی از دانشجویان در صحبت‌های خود به موضوع فراندوم اشاره کرد و در مضمون صحبت‌هایش از کمبود فراندوم در کشور گلایه کرد که اگر در مقاطع مختلف این کار انجام شده بود، حالا با تبدیل شدن به یک تابو، معضل و چالش آفرین نبود. پاسخ پدران رهبر معظم انقلاب به این مطلب اما با سوءاستفاده جریان‌های سوءاستفاده‌گر ضدانقلاب مواجه شد.

گزارش گروه سیاسی

دیدار رضوانی رهبر معظم انقلاب با دانشجویان هر ساله میزبان مهم‌ترین گرسی آزاداندیشی کشور است؛ جایی که دانشجویان آزادانه به طرح نکات و انتقادهای خود می‌پردازند. دیدار ۲شعب پیش‌هم از این قاعده مستثنا نبود و دست پر تر مطالبه‌گری در آن نمایان بود.

نظر کارشناسی یعنی چه؟

رهبر معظم انقلاب در بخشی از بیانات خود اشاره کردند گاهی ممکن است همه مردم درباره موضوع فراندوم، قدرت تحلیل موضوع مدنظر را نداشته باشند. فی‌الواقع این صحبت به این معنا نیست که مردم متوجه نیستند یا نمی‌فهمند، که دست بر قضا این رویکرد برخی جریان‌ات سیاسی غیرمسو و معاند نظام در ایران است که دوست داشتند مردم را تلویحا به دو دسته شهروند درجه یک و در درجه ۲ تقسیم کنند. تلویحا منظور رهبری اشاره به احساسی شدن جامعه و فاصله گرفتن از فضای کارشناسی و تخصصی است. طبیعی است در مواقعی که جامعه به‌سمت دوقطبی برود، بیش از صدای سخنرانی‌های تحبکاتی شعارهای زنده باد و مرده باد طرفین به گوش می‌رسد و ماجرای محل مناقشه هم از حل‌وفصل به شکل تخصصی دور می‌شود.

استفاده ابزاری از رأی «لبوفروش»

روزگار عجیبی است. آنقدر عجیب که حتی باور کردن آن هم سخت است. مدتی است جریان سیاسی خاصی در داخل که دنبال‌های آن در خارج کشور مسئولیت تولید «توهمات سیاسی» در برعهده دارند، اینگونه ادعا می‌کنند که جمهوری اسلامی باید خود را در معرض فراندوم قرار دهد تا مشخص شود که چه اندازه مورد اقبال مردم است! البته آنان به این حد از خواسته هم بسنده نکرده‌اند و در مورد هر موضوعی چنین درخواست‌ها را طرح می‌کنند. در آخرین مورد حتی کار به جایی رسیده است که درباره حجاب هم خواهان برگزاری فراندوم شده‌اند. این اظهارات و خواسته‌ها در حالی از سوی این جریان مطرح می‌شود که کمی جست‌وجو در سوابق و گذشته بیان‌کنندگان نشان می‌دهد جریانی که خواستار مراجعه به رأی مردم برای تعیین تکلیف امور به ظاهر مهم کشور هستند در بزنگاه‌های مختلف نه‌تنها اعتقاد و التزامی به رأی مردم نداشته‌اند بلکه مردم و نظراتشان را به نظرانی دست چندم تغییر و تفسیر کرده و علنا مردمی را که با سیاست‌های آنان مخالفت کرده بودند، تلویحا «فهم» و «بدون دانش» خواندند. مصداق بارز این نگاه را می‌توان در اظهارات «محمود سریع‌القلم» مشاور ارشد «حسن روحانی» رئیس‌دولت‌های اصلاح‌طلب یازدهم و دوازدهم

هزینه برگزاری فراندوم در ایران چقدر است؟

برگزاری همه‌پرسی یا فراندوم در کنار طرافت‌های سیاسی و اجتماعی خاص خود هزینه‌های بسیاری را نیز بر اقتصاد کشور تحمیل می‌کند. بسا توجه به اینکه شرایط شرکت‌کنندگان در همه‌پرسی از نظر تعداد شرکت‌کنندگان و نیز وسعت رأی‌گیری نزدیکی و شباهت زیادی به قوانین انتخابات

ریاست‌جمهوری، انتخابات مجلس و شوراهای اسلامی شهر و روستا دارد.از این رو، با بررسی هزینه برگزاری آخرین انتخابات ریاست‌جمهوری در سال ۱۴۰۰ خوبی می‌توان دریافت بودجه‌ای سنگین باید صرف برگزاری همه‌پرسی شود. با توجه به اینکه دولت دوازدهم در قالب بودجه سالانه خود برای برگزاری انتخابات سیزدهمین دوره ریاست‌جمهوری بودجه‌ای بالغ بر ۱۱۷۰ میلیارد تومان در نظر گرفته بود و با توجه به اینکه اگر سالانه تنها ۲۰ درصد به این هزینه اضافه کنیم و قرار باشد در سال ۱۴۰۲ همه‌پرسی در کشور برگزار شود باید بودجه‌ای بیش از ۱۶۰۰ میلیارد تومان برای برگزاری همه‌پرسی هزینه کرد. این هزینه جدای از برنامه‌هایی است که صدواوسیما باید ۶ماه قبل از برگزاری همه‌پرسی برای آموزش مباحث مرتبط با موضوع همه‌پرسی تولید و پخش کند. همه‌پرسی‌ای که ممکن است با رأی منفی مردم روبه‌رو شود و عملا هیچ تغییری را در رویه‌های جاری رقم نزند و بودجه صرف شده عملا «برای هیچ» هزینه شده باشد.

پنجشنبه ۳۱ فروردین ۱۴۰۲
شماره ۸۷۵۳

شرایط برگزاری فراندوم در جمهوری اسلامی چیست؟

اصل ۵۹ قانونی اساسی جمهوری اسلامی ایران تصریح می‌دارد که در مسائل بسیار مهم اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی ممکن است اعمال قوه مقننه از راه همه‌پرسی و مراجعه مستقیم به رأی مردم صورت گیرد. این اصل در خواست مراجعه به رأی عمومی را منوط به تصویب دو سوم مجموع نمایندگان مجلس کرده است. در اصل ۱۱۰ هم به فرمان همه‌پرسی ذیل وظایف و اختیارات رهبر اشاره شده است که در واقع به‌معنای لزوم تأیید مصوبه مجلس و صدور فرمان همه‌پرسی از سوی رهبری است. اصل ۹۹ نیز می‌گوید: شورای نگهبان نظارت بر انتخابات مجلس خبرگان رهبری، ریاست‌جمهوری، مجلس شورای اسلامی و مراجعه به رأی عمومی و همه‌پرسی را بر عهده دارد. ساز و کار اشاره شده مسیری است که در قانون اساسی و قوانین پایین‌دستی برای مراجعه به رأی عمومی تعبیه و طراحی شده است. ذیل اصل ۵۹ و قبل از برگزاری آخرین همه‌پرسی در مردامه‌سال ۶۸، همان سال قانونی مشتمل بر ۳۹ ماده و ۱۲ تبصره در مجلس شورای اسلامی تصویب شد که مبنای تصویب و برگزاری فراندوم در ایران است. ماده یک این قانون در تعریف همه‌پرسی آورده است: همه‌پرسی از احاد ملت مطابق مقررات این قانون انجام می‌گیرد به‌نحوی که همه اقشار جامعه با آزادی کامل نظر خود را درباره موضوعی که به رأی عمومی گذارده می‌شود به یکی از دو صورت رأی یا نه اعلام کنند. مطابق باصل ۹۹ قانون اساسی ماده سوم این قانون هم نظارت بر همه‌پرسی را بر عهده شورای نگهبان قرار داده است. ماده ۳۶ قانون همه‌پرسی در جمهوری اسلامی ایران نحوه طرح پیشنهاد همه‌پرسی را مشخص کرده است. مطابق این ماده همه‌پرسی به پیشنهاد رئیس‌جمهوری یا ۱۰۰ نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی و تصویب حداقل دو سوم مجموع نمایندگان مجلس شورای اسلامی به انجام می‌رسد.

چالش‌های همه پرسی

شاید اینطور تصور می‌شود که برگزاری همه‌پرسی در مورد موضوعات مختلف حتما و قطعا خوب است چون نظر مردم در آن لحاظ می‌شود. اما بررسی برخی همه‌پرسی‌ها در جهان و کشورهای به‌اصطلاح مترقی نشان می‌دهد، رجوع به رأی مردمی آن هم در هر زمینه‌ای نه‌تنها مفید نیست بلکه می‌تواند تبدیل به یک چالش برای آن جوامع تبدیل شود. سال ۲۰۰۹ ثابت شد که چگونه پیشنهاد یک حزب کوچک، می‌تواند الهام‌بخش یک ملت برای گرفتن تصمیمی غلط و اشتباهی عجیب‌وغریب باشد. پس از سؤال درباره ساخت وساز مناره‌ها در مساجد از سوی یک حزب راستگرا ۵۷، ۵۷ درصد رأی‌دهندگان سوئسی متقاعد شدند به نفع ممنوعیت ساخت این سازه‌ها رأی دهند. در نهایت این ممنوعیت، به‌عنوان قانونی بهبوده و عقب‌مانده، وارد قانون اساسی سوئیس شد. در آن زمان ۱۵۰ مسجد در سوئیس وجود داشت و تنها ۲مسجد دارای مناره بودند! در نمونه‌های دیگر از همه‌پرسی‌های عجیب، در سال ۲۰۰۴، نمایندگان ۲۵کشور اروپایی گرد هم آمدند تا قانون اساسی اروپا را به امضا برسانند با این امید که امضای این قانون اساسی پس از تصویب در کشورهای عضو، گامی مؤثر برای تحکیم روابط در سراسر این قاره باشد. اما سال بعد، رأی‌دهندگان فرانسوی و سپس هلندی‌ها اتحادیه را به شوک فرو بردند. آنها در فراندوم برگزار شده پاسخ «نه» چشمگیری به این قانون اساسی دادند. این اتفاق بسیاری از کشورهای اروپایی را با چالش روبه‌رو کرد و در نهایت این کشورها را مجبور کرد تا پیمان لیسبون را امضا کنند.

چرا در ایران نیاز به همه پرسی نداریم؟

شاید نظام جمهوری اسلامی جزو معدود نظام‌های سیاسی دنیا باشد که تقریبا هر سال در آن انتخابات برگزار می‌شود. به‌روزرسانی ارکان مختلف قدرت از قوه اجرایی و قانون گذاری گرفته تا سطح مدیریت خردمحلی و شهری زمینه را برای اعمال نظر و حاکمیت رأی مردم در تصمیم‌گیری‌های کلان کشور فراهم کرده است. به‌عنوان نمونه، در دوره‌ای مردم احساس می‌کنند رأی و نظر آنان به یک داوطلب انتخابات ریاست‌جمهوری نزدیک است و از این‌رو به او بیش از ۲۰ میلیون رأی می‌دهند اما بعد از مشاهده عملکرد او و حامیانی که دارد، در انتخابی دیگر درست به نیرو و تفکری برخلاف تفکر موجود رایسی بالاتر می‌دهند تا ایده و تفکر جدیدی را بر حکمرانی جامعه مسلط کنند. با چنین رویه‌ای در نظام حکمرانی و اعمال رأی و نظر مردم در حاکمیت سیاسی- اجتماعی- اقتصادی و فرهنگی اجماع همه‌پرسی موضوعیت خود را از دست می‌دهد چراکه در زمان کوتاهی مردم می‌توانند رأی مثبت خود را به یک فرد، جریان یا گروه برای حضور در راس تصمیم‌گیری از او پس بگیرند و به تفکری که سازوکاری متناسب و نزدیک با خواسته‌هایش را ایجاد می‌کند، رأی دهند.

